

## 306 ΚΡΙΤΗΡΙΟ

### ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

#### Α. ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

##### Εισαγωγικό σημείωμα

Ο Σπύρος Βολονάκης είναι ο διευθυντής του γραφείου Ελληνικής Παιδείας της I.M. Τορόντο, στον Καναδά. Αρθρογραφεί στον έντυπο και ηλεκτρονικό Τύπο.

#### Ο ρόλος της οικογένειας στην επιτυχία του κάθε παιδιού σήμερα

Ο ρόλος της οικογένειας στην ανάπτυξη του παιδιού, καθώς επίσης και στην επιτυχία του τόσο στην κοινωνική όσο και στη σχολική ζωή έχει ιδιαίτερη σημασία. Η οικογένεια παραμένει ο βασικός πυρήνας της ζωής του παιδιού και ο κυριότερος παράγοντας που εξασφαλίζει την προστασία του μέσω της οικογενειακής σταθερότητας και της υιοθέτησης κανόνων και ορίων.

Η οικογένεια διδάσκει στο παιδί αξίες και κοινωνικές συμπεριφορές. Οι αξίες αφορούν τη γενικότερη στάση του ανθρώπου απέναντι στη ζωή και τους γύρω μας ανθρώπους. Συνδέονται με τη γενικότερη ιδεολογία, το πολιτισμικό υπόβαθρο, την πολιτική σκέψη και τη θρησκεία. Οι αξίες είναι αυτές που θα παίξουν καθοριστικό ρόλο στις όποιες επιλογές κάνει αργότερα το παιδί στην επαγγελματική του σταδιοδρομία αλλά και την προσωπική του ζωή. Οι αξίες διαπλάθουν τον χαρακτήρα, τη συμπεριφορά, καθώς επίσης και την ταυτότητα του κάθε παιδιού.

Κάθε στάδιο και κρίσιμη ηλικία του παιδιού αφορά και έχει άμεσο αντίκτυπο στο οικογενειακό περιβάλλον. Η αντιμετώπιση των γονέων με κατανόηση, διάλογο, επικοινωνία, ανεκτικότητα και ενδιαφέρον μπορεί να βοηθήσει το παιδί να βιώσει την κάθε ηλικία και φάση με θετικό τρόπο. Η εφηβική ηλικία είναι από μόνη της μια συγκλονιστική περίοδος της ζωής, με έντονες συγκινήσεις και απογοητεύσεις, ψευδαισθήσεις και όνειρα. Η προσέγγιση του εφήβου πρέπει να γίνεται με ουσιαστικό τρόπο, με ειλικρίνεια και ευθύτητα, με αντικειμενικότητα και ρεαλισμό. Η υποτί-

μηση των δυσκολιών, η ακραία και αδιέξοδη στρατηγική, η επιβολή των αξιώσεων των γονέων στα παιδιά τους, που δε στηρίζονται στη σωστή αξιολόγηση των δυνατοτήτων και της βούλησης των παιδιών, θα αποβούν άγονες και θα δημιουργήσουν απόσταση και απομάκρυνση των παιδιών από τους γονείς τους.

Η αλήθεια και η ανυπόκριτη συμπεριφορά των γονέων είναι οι βάσεις που μεταφέρουν στους νέους την επίγνωση ότι η ζωή χρειάζεται αγώνες και θυσίες. Η ειλικρινής συμπαράσταση των γονέων θα είναι ευεργετική, όταν βεβαίως αντιλαμβάνονται τις ιδιαίτερες ανάγκες και ευαισθησίες των παιδιών τους. Θεμελιώδης στάση των γονέων απέναντι στους εφήβους είναι η επιβεβαίωση και διαβεβαίωση ότι τους έχουν απόλυτη εμπιστοσύνη. Αυτή η στάση γενικότερα από την παιδική έως και τη μετα-εφηβική ηλικία των παιδιών συντελεί στην καλλιέργεια της υπευθυνότητας και διαμορφώνει ένα πεδίο για ήρεμη και ισότιμη συνεργασία, για πολιτισμένη και σωστή κοινωνική συμπεριφορά, για δημοκρατικές πεποιθήσεις και αρχές. Αντίθετα, η στάση του υπερπροστατευτισμού, του αλάθητου, της συνεχούς νουθεσίας μπορεί να έχει ολέθρια αποτελέσματα, καθώς αναστέλλει τις πρωτοβουλίες, την ευθύνη και τη δημιουργική προσπάθεια του νέου.

Συνεπώς, η αρμονική συνύπαρξη των γονέων με τα παιδιά τους είναι αναγκαία για την ανάπτυξη μιας δημιουργικής διαλεκτικής σχέσης, που θα θέσει τις προϋποθέσεις για την αναζήτηση κοινών λύσεων στις επιδιώξεις και τις επιθυμίες των ίδιων των παιδιών. Τα παιδιά χρειάζονται ουσιαστική βοήθεια από το οικογενειακό περιβάλλον, που θα συνίσταται τόσο στη διαμόρφωση αρχών, πεποιθήσεων και συμπεριφορών όσο και στη συμπαράσταση και αναγνώριση των ιδιαίτερων αναγκών και προτιμήσεών τους. Ο διάλογος, η ανοιχτή επικοινωνία, η αυτοεκτίμηση, η αυτοπεποίθηση, η ανάληψη ευθυνών και πρωτοβουλιών είναι ο δρόμος στον οποίο μπορούν από κοινού οι γονείς και τα παιδιά να επιτύχουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα για μία ολοκληρωμένη, ώριμη και γόνιμη εξέλιξη και πορεία μέσα στο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον.

Σπύρος Βολονάκης,  
theo-eco-culture.blogspot.gr  
(διασκευή)

**ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ****1η δραστηριότητα**

- A1.** Να αποδώσετε περιληπτικά το άρθρο που σας δόθηκε και να το αξιοποιήσετε σε γραπτή ομαδική εργασία. (110-120 λέξεις)

[Μονάδες 9]

- A2.** Ποιες από τις παρακάτω απόψεις θεωρείτε ότι ανταποκρίνονται στο νόημα του κειμένου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο.

- α) Οι αξίες που θα πάρει το παιδί από την οικογένειά του καθορίζουν τη μετέπειτα ζωή του.
- β) Οι γονείς, προκειμένου να έχουν γόνιμη σχέση με τα παιδιά τους, οφείλουν να υποτιμούν τις όποιες δυσκολίες παρουσιάζονται στη ζωή των παιδιών τους.
- γ) Οι υπερπροστατευτικοί γονείς διαμορφώνουν άβουλα παιδιά.

[Μονάδες 6]

**2η δραστηριότητα**

- A3.** Πώς οργανώνεται ο λόγος στη δεύτερη παράγραφο («Η οικογένεια διδάσκει... του κάθε παιδιού») του κειμένου;

[Μονάδες 5]

- A4.** «Ο διάλογος, η ανοιχτή επικοινωνία, η αυτοεκτίμηση, η αυτοπεποίθηση, η ανάληψη ευθυνών και πρωτοβουλιών είναι ο δρόμος στον οποίο μπορούν από κοινού οι γονείς και τα παιδιά να επιτύχουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα [...]». Τι επιτυγχάνει ο αρθρογράφος με το ασύνδετο σχήμα;

[Μονάδες 5]

- A5.** Οικογένεια, ιδεολογία, κατανόηση, αντίθετα, επικοινωνία:  
Από το β' συνθετικό αυτών των λέξεων να σχηματίσετε μια νέα σύνθετη λέξη.

[Μονάδες 5]

**3η δραστηριότητα**

- A6.** Στο πνευματικό κέντρο του δήμου σας πραγματοποιείται εκδήλωση με θέμα «Η οικογένεια στη σύγχρονη κοινωνία». Έχετε κληθεί ως

εκπρόσωπος του σχολείου σας να απευθύνετε μια σύντομη ομιλία (200-250 λέξεις) για τον ρόλο που καλείται να διαδραματίσει η οικογένεια στη σύγχρονη κοινωνία, καθώς και για τα αίτια κρίσης του θεσμού της οικογένειας.

[Μονάδες 20]

## **B. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**

### **Εισαγωγικό σημείωμα**

Χαλίλ Γκιμπράν (1883-1931): Λιβανέζος ποιητής, φιλόσοφος και ζωγράφος. Ο *Προφήτης* είναι από τα πιο γνωστά του έργα, που αγαπήθηκε από εκατομμύρια αναγνώστες σε όλο τον κόσμο. Στο κείμενο που σας δίνεται ο προφήτης δίνει συμβουλές στους γονείς για την ανατροφή των παιδιών τους.

Και μια γυναίκα που κρατούσε ένα μωρό στην αγκαλιά της είπε:  
Μίλπσέ μας για τα Παιδιά.

Κι εκείνος είπε:

Τα παιδιά σας δεν είναι παιδιά σας.

Είναι οι γιοι και οι κόρες της λαχτάρας  
της Ζωής, για τη ζωή.

Έρχονται στη ζωή με τη βοήθειά σας,  
αλλά όχι από εσάς,

Και –μ' όλο που είναι μαζί σας– δεν ανήκουν  
σε σας.

Μπορείτε να τους δώσετε την αγάπη σας,  
όχι όμως και τις ιδέες σας,

Γιατί αυτά έχουν δικές τους ιδέες.

Μπορείτε να στεγάσετε το σώμα τους,  
όχι όμως και την ψυχή τους,

Γιατί η ψυχή τους κατοικεί στο σπίτι του αύριο,  
που εσείς δεν μπορείτε να επισκεφτείτε ούτε στα όνειρά σας.

Μπορείτε να προσπαθήσετε να τους μοιάσετε,  
αλλά μη γυρεύετε να κάνετε αυτά να σας μοιάσουν.

Γιατί η ζωή δεν πηγαίνει προς τα πίσω και δε σταματά στο χτες.

Είστε τα τόξα απ' όπου τα παιδιά σας σα ζωντανά βέλη θα τιναχτούν μπροστά.

Ο τοξότης βλέπει το σημάδι πάνω στο μονοπάτι του άπειρου,  
και σας λυγίζει με τη δύναμή του

ώστε τα βέλη του να τιναχτούν γοργά και μακριά.  
 Το λύγισμά σας στο χέρι του τοξότη ας είναι για σας χαρά·  
 Γιατί όπως αυτός αγαπά τα βέλη που πετούν,  
 έτσι αγαπά και τα τόξα που είναι σταθερά.

Χαλίλ Γκιμπράν, *Ο Προφήτης*,  
 μετάφραση Ευάγγελος Γράψας,  
 Αθήνα, 1974, εκδ. Μπουκουμάνη, Γ' έκδοση  
 (έγινε μεταγραφή σε μονοτονικό από τους συγγραφείς)

### ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

#### 1η δραστηριότητα

- B1.** Στην ποιητική παραβολή που σας δόθηκε ποιες συμβουλές δίνει στους γονείς ο Προφήτης;

[Μονάδες 10]

- B2.** Να εντοπίσετε δύο λέξεις – σύμβολα που χρησιμοποιεί ο ποιητής και να γράψετε τι δηλώνουν. Τι πετυχαίνει με τη χρήση τους;

[Μονάδες 5]

#### 2η δραστηριότητα

- B3.** Ποια σχήματα λόγου εντοπίζετε στους επόμενους στίχους; Να σχολιάσετε τη λειτουργικότητά τους στο ποίημα που σας δόθηκε.

«Γιατί η ψυχή τους κατοικεί στο σπίτι του αύριο που εσείς δεν μπορείτε να επισκεφτείτε ούτε στα όνειρά σας».

«Είστε τα τόξα απ' όπου τα παιδιά σας σα ζωντανά βέλη θα τιναχτούν μπροστά».

[Μονάδες 8]

- B4.** Να σχολιάσετε τη χρήση του β' πληθυντικού ρηματικού προσώπου από τον ποιητή.

[Μονάδες 7]

#### 3η δραστηριότητα

- B5.** Πολλές φορές οι γονείς των εφήβων, στο όνομα της «αγάπης», παρεμβαίνουν στη ζωή των παιδιών τους, γίνονται αδιάκριτοι και τους δη-

μιουργούν ενοχές. Σε ένα κείμενο (100-150 λέξεις) να γράψετε ποια, κατά τη γνώμη σας, θα πρέπει να είναι η σωστή στάση/συμπεριφορά των γονιών απέναντι στα παιδιά τους.

[Μονάδες 20]